

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Bra att programmet ses som en helhet över förvaltningsgränserna, dock med tanke på resurseringen av statsanslagen så borde det tydligare framkomma hur fördelningen av understöd kanaliseras och lite riktgivande hälsningar om anslagens storlek. Det kunde vara bra att öppna upp tyngdpunkter och ansvarsfördelningen tydligare mellan de olika förvaltningsområdena. Detta eftersom bidrag till tredje sektorn fortfarande riktas i hög utsträckning främst av UKM och även av i form av stöd via STEA.

Inom hobbyverksamheten så är tredje sektor producenter avgörande i synnerhet på finlandssvenskt håll. Staten kunde bevilja anslag direkt till denna sektor för att trygga dessa serviceproducenter och inte som nu kanalisera endast medlen till kommunerna.

Bra att kulturen förs fram som en indikator för välmåendet, trivseln och lärandet och konstfostran, sk. särskilda kulturcoachar /kulturmentor /kulturlotsar kunde utvecklas som stöd inom ramen för ungdomsverksamhet i samråd med kulturhus (teater, musik) och det fria kulturfältet (främja det skråets sysselsättande möjligheter). Möjligheter att utveckla kulturhus som center för "konstfostran i samband med skoldagens slut (kultureftis för även äldre barn) som pilot. Kulturhus kan också fungera som sk. "ungdomsgårdar" med ledd verksamhet

Viktigt att fästa särskilt vikt vid resultaten som berör den finlandssvenska ungdomsbarometern och försämringar rörande det psykiska välmåendet; beaktande inom programmet denna målgrupps särskilda svårigheter såsom bristen av tillgång på svenskspråkig personal, och alternativa lösningsmodeller inom ramen för satsningar på lågtröskel ss. med hjälp på satsningar på digitala lågtröskeltjänster, kluster för stöd- och vägledningstjänster i samråd med flertal partner (tredje sektorn, högskolor, andra stadiet, uppsökande, verkstäder i form av mångprofessionellt samarbete), regionala Navigatorkluster som verkligen garanterar service och handledning på svenska vilket nu inte varit fallit i finskdominerande miljöer tyvärr. Detta för att i samråd med utbildningsanordnare och övriga aktörer med hjälp av navigatorsatsningar fysiskt beläget i samband med text "studiecampus" underlätta tillgången av stöd i samband med studierna (och även unga som befinner sig utanför studierna och behöver stöd och vägledning).

God ide att navigatorverksamheten kan utökas till infocenter även för fritidsrådgivning, motionsrådgivning mm. Noteras dock att idag finns Luckan Unginfo i vissa städer samt även verkstadskoncept (Föregångarna ex i Vasa) som också erbjuder denna typ av IRV-tjänster i form av navigatörer på finlandssvenskt håll. Stärk dessa institutioners möjligheter att dessa har kapacitet att kunna fortsätta utvecklas och förbättras för att verka hållbart. Dessa garanterar kunnande och service på svenska samt är välkända bland de unga hittar. Navigatorkonceptet behöver ha helt speciella lösningar för att svara på de svenskspråkiga ungas behov i olika miljöer i landet. Digitala lösningar som kan betjäna över regiongränserna är också en förnuftig, rationell lösning, se tex webbtjänsterna hittatt.fi, fritid.fi, våga fraga mfl.

Tryggande av även tillgång av ungdomsverkstäder (verkstadskoncept) på svenska (tillräckligt heltäckande) med satsningar på ett diversifierat programutbud, ss. media, IT, kultur, konst, mm för att svara på olika ungas intressen och behov som befinner sig i ett speciellt sårbart livsskede.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

-trygga alternativ tillgång av psykosocialt stöd via lågtröskel ss. via anonym chatt och tillräckligt utbud av mångprofessionellt stöd i form av psykolog, socialarbetare, sexualrådgivare mm som kan samtala med de unga på sitt modersmål, som är särskilt viktigt då man befinner sig i ett sårbart läge

-viktigt att stärka de redan befintliga lågtröskeltjänsteproducenterna för unga på finlandssvenskt håll som erbjuder stöd- vägledningstjänster för unga samt arbetar förebyggande. Detta pga de offentliga strukturerna idag är otillräckliga och man ser inte de närmaste åren någon snabb lösning på dess problematik och bristen på arbetskraft på svenska, se tidigare i texten utveckling kring nya utvecklingsmöjligheter av svenskspråkiga sk. "navigatorkluster". Positivt att betona lågtröskeltjänster ss. chattjänster, dropin, utveckling av mångprofessionella navigatorlösningar men behöver beaktas att dessa behöver likvärdigt också fungera och garanteras på svenska samt erbjudas ekonomiska förutsättningar för att kunna verka hållbart och på sikt, och icke vara beroende av korta projektanslag. Detta eftersom dessa typer idag av tjänster i stor utsträckning produceras av aktörer inom tredje sektorn på svenskt håll.

- viktigt att särskilt beakta att de svenskspråkiga ungas psykiska välmående och hälsa har försämrats, i synnerhet bland flickorna. Särskilt behöver läggas in åtgärder som riktas för att främja den svenskspråkiga unga befolkningens psykiska hälsa

- positivt att föra fram vikten av kulturens betydelse för hälsa och välmående i form av att ex utbilda kulturlotsar, kulturmentor och arbeta aktivt med kulturföreningar, kulturinstitutioner och fria kulturfältet som stöd för unga. (Tex unga kan lockas från "gator och köpcenter" genom att kunna tillsammans med musikproffs lära sig spela i band kvällstid och veckoslut som alternativt till att "hänga ute", sk. kulturuppsökande arbete). Positivt att inbegripa kulturen, motionen inom lågtröskel satsningar ss. drop in och navigatörer, men märk att det behövs särskilda satsningar/betoningar för att anpassas till de svenskspråkiga unga och dess miljöer i sammanhanget.

- viktigt att erbjudande av fortbildning för ungdomsfältet garanteras i form av regelbundna forum ss. elevvårdsdagar, finlandssvenska ungdomsdagar mfl och att finansiering även tillgodoses med hjälp av statligt stöd

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

- Tredje sektor organisationer stöder och bidrar till förebyggande program och åtgärder riktat till såväl de unga som de som arbetar med unga i form av anonyma stödjande chattjänster, anonyma frågetjänster, verkstäder, skolpaket, föreläsningar, info- och utbildningsmaterial, kamratstöd och fortbildning för att känna igen och motverka mobbning, sexuella trakasserier, våld, rasism, hatprat och diskriminering. Statliga stöd för ändamålet är avgörande för kontinuitet och ständig utveckling.
- Fortbildning behöver kunna tillgodoses för att stödja det mångsidiga ungdoms-, fritids- och kulturfältet mm vad gäller att föregripa, motverka och åtgärda mobbning, exkludering (ensamhet), rasistiska påhopp, trakasserier i olika ungdomsmiljöer för att säkerställa trygghet
- Föräldrastödjande aktiviteter behövs för att stödja de unga även i form av informations- och upplysningsarbete där sakkunniga , ungdomsarbete inom organisationsfältet utgör en resurspool som stöd för skol- fritidssektorn mm
- Att olika slag av ungdomsarbetare med olika sakkunskap och roller finns tillgängliga i skolmiljöer främjar skolarbetet och kan stödja vad gäller hjälp för att underlätta skolfrånvaro ("soffliggare") som har ökat efter pandemin. Här är också aktörer inom tredje sektorn en viktig resursgrupp för ändamålet.
- Viktigt att beakta miljön ur ett holistisk perspektiv; hur kan miljöerna anpassas för att främja delaktighet, gemenskap, välbefinnande och trygghet:
 - att gruppstorlekarna i utbildningsmiljöer inte är för stora
 - att aktivt ta med de unga i planering av sina miljöer ss. gäller arkitektoniska lösningar, faciliteter som främjar ovan och hälsofrämjande miljöer och lösningar (trivsamma "matsalar", billiga gymmöjligheter mm)
 - att finns möjlighet till individuellt stöd ss. tillräckligt med handledningspersonal i skolor, ungdomsverkstäder, digitalt via chattjänster m.m.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

En allmän iakttagelse vad gäller anordnande av hobbyverksamhet som riktar sig till de svenskspråkiga unga är att här har tredje sektorn en betydelsefull roll – dvs föreningar och organisationer som fungerar på svenska – för att aktiviteterna skall kunna ordnas. Uppfattar att det vore ändamålsenligt att också aktörer från tredje sektorn direkt kunde ha samma möjlighet att kunna anhålla om statsbidrag för att driva hobbyverksamheten likväl som kommunerna. Nu har kommunerna endast de möjligheterna att ansöka emedan arbetet utförs i hög utsträckning av tredje sektorn, dvs antar att kommunerna med hjälp av statsbidragen köper tjänster av föreningsfältet eller beviljar bidrag för ändamålet. Kvalitetssäkringen borde kunna följas oavsett.

Noteras att tredje sektorn har en central roll i kommunerna för ungdomsverksamheter och att regionöverskridande och nationella satsningar som sker via nätet ss. med hjälp av chatt-, frågetjänster, digitala ungdomsgårdar via nätet produceras av aktörer från tredje sektorn på svenska, ofta utan utan kommunala bidrag och stöd.

Painopisteet nuorisolan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

God prioritering att fokusera kring förebyggande verksamhet samt ungas välbefinnande. Bra att jämlikhet, likabehandling samt vikten av två språk och stödja minoriteter betonas.

En allmän hälsning och iakttagelse rörande kompetenscenter (KC) och det svenskspråkiga ungdomsarbetet är att det behövs ett eget specifikt kluster, tematiskt gränsöverskridande kompetenscenter, som har fokus på det svenskspråkiga ungdomsarbetet och som har som huvudspråk svenska inom organisationen. Svenskspråkiga tjänster handlar inte om översättningsarbete eller att det råkar finnas en person i organisationen som behärskas svenska, det gör det hela för sårbart och inte hållbart. Det finns även behov av att göra metodiska konsekvensbedömningar av de olika reformerna som berör det senaste Rungpo programmet rörande efterverkningarna av hur det svenska arbetet sköttes och om utfall och resultat.

Hur de olika delgenomförarna valdes senast som representerade de olika sex områdena inom KC blev diffust. Och många finskspråkiga organisationer kunde verka i ett flertal kompetenscenter emedan de svenska inte hade den möjligheten, vilket inte var jämlikt och demokratiskt. Hoppas detta inte upprepas. Noteras att det svenskspråkiga ungdomsarbetet är beroende av tjänster som tredje sektorn prioriterar i stor utsträckning vilket behöver betonas.

En hälsning är att satsa på verksamhetsåtgärder och aktioner och nyttja de redan befintliga många utredningar som gjorts (hellre "action" än mera kartläggningar). Prioritera utvärdering och genomslagskraft/verkningar av aktiviteterna.

"Stöd för ledningen" blev i sammanhanget lite diffust.

Generell hälsning; det saknas idag ett intresseforum (-organ) för svenskspråkigt ungdomsarbete som borde skapas, utvecklas och utformas, som kunde utvecklas till ett bestående hållbart resurscenter för det svenskspråkiga arbete på sikt i form kluster. Dagens organ svarar inte på det svenskspråkiga mångfacetterade behoven utan verkar främst på finska.

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisolan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

Uppfattar som goda och relevanta, fokus på nordiskt -baltiskt samarbete, och pedagogiskt utbyte vad gäller digital ungdomsarbete är önskvärt.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Tredje sektorns aktörer är avgörande för det svenskspråkiga ungdomsarbetet i landet som i hög grad tar sig an många olika slag av uppgifter inom ramen för ungdomsverksamheten i vårt land. Även de geografiska avstånden är utmanande för den svenskspråkiga befolkningen för att jämlikt och följande likabehandling (demokrati) kunna svara på motsvarande tjänster (som på finska), som främjar en god meningsfull vardag som stärker det psykiska välbefinnandet såväl i urbana som rurala miljöer. Saknad av elev- och ungdomsvårdande svenskspråkig personal i många regioner är akut och fokus inom ungdomsarbete behöver ligga på preventivt arbete och åtgärder här i tiden. Noteras också att unga svenskspråkiga kvinnor tex mår sämre överlag än genomsnittet i landet som behöver beaktas särskilt

I regeringsprogrammet betonas att integration skall ske på svenska 5-10 % och vad gäller bla kultur- och fritids- och olika slag av stödsatsningar (digitala mm) för unga så behöver åtgärder särskilt utvecklas för att främja integration av unga med beaktande av svenskspråkig integration.

Även mobbning, hatprat och diskriminering drabbar även den finlandssvenska unga minoriteten och behöver sina åtgärder och noteras i programförklaringen.

Viktigt med insamling av evidens, fakta och statistik och med betoning och fokus på det svenska som tenderar att glömmas bort och det saknas strukturer för svensk insamling av data inom myndigheter mm. Att överlag ta i beaktande befintlig forskning och datainsamling är centralt men uppfattar att detta program och anslag främst skall stödja/gagna ungdomsorganisationer som saknar övrig offentlig finansiering. Rungpo behöver särskilt beakta organisationer som inte erhåller övrig offentlig finansiering såsom organisations- och föreningsfältet, som är särskilt centralt för det svenskspråkiga ungdomsarbetet i vårt land.

Bra att man lyfter fram betoning av att hållbarhet vad gäller finansiering på lång sikt och vikten av lågtröskel arbete som är viktigt för unga, särskilt på svenska sidan pga långa avstånd i Svenskfinland (språköarna) och bristen av tillgång på psykosociala tjänster för unga på svenska; preventivt lågtröskelarbete som kan erbjudas av organisationer (ungdomsarbete i skolan, chat- och frågetjänster, ungdomscoacher, IRV-tjänster mm) är särskilt av vikt här i rådande samhällsläge och effektiva åtgärder som rationaliserar de begränsade resurserna.

Noteras att högskolor och universitet erhåller statliga anslag som tex tredje sektorn saknar. Viktiga utredningar, datainsamlingar (och anslag) behöver även påföras denna sektor som tex föreningen Luckan utförde 2017 – Den finlandssvenska ungdomsutredningen | Luckan – som innehöll metodiskt insamling av fältet ; tredje sektor organisationer, kommuner och ungdomsverkstäder, som stöddes av UKM .

Överlag innehåller Rungpo programmet viktiga och avgörande betoningar/ tyngdpunkter men för att kunna verkställas så är den statliga finansiering ytterst avgörande och att medel kanaliseras till ungdomsaktörer så att programmet genuint har förutsättningar att kunna verkställas. Målen och mätindikatorerna kunde formuleras tydligare och klarare. Särskilt kompetenscenteravsnittet upplevdes rätt allmänt och lite diffust i detta skede.

Lerche Eva
föreningen Luckan r.f - Föreningen Luckan r.f. UNGINFO